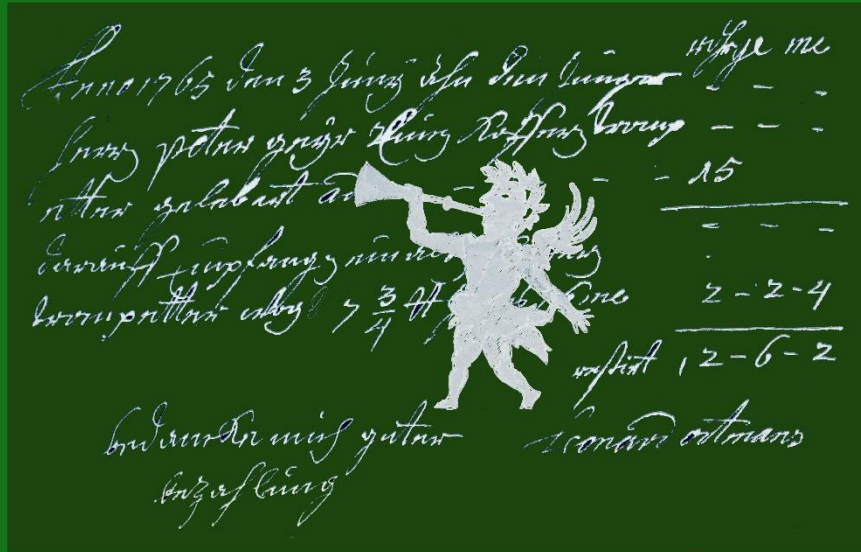

Heemkundering Sankt Tolbert

Vaals

Opgericht 13 februari 1989

BELEIDSPLAN

HEEMKUNDEKRING 'SANKT TOLBERT' VAALS

2021-2025

Inhoud

Structuur Heemkundekring 'Sankt Tolbert' Vaals	3
Inleiding	4
De doelstelling.....	4
Concrete activiteiten om de doelstelling te bereiken.....	5
Een forum in Vaals	5
Historisch centrum Vaals.....	6
Doelgroepen	7
Onderwerpen van onderzoek, studie en kennisoverdracht.....	7
Onderwerpen-realisatie.....	7
* Streekgeschiedenis.....	7
* Monumenten.....	7
* Dialect	8
* Genealogie.....	8
* Archief.....	8
* Monumenten in beheer en onderhoud.....	8
* Publicaties	8
De accommodatie.....	8
Aandachtspunten	9
Koers.....	9
Activiteitenprogramma	9

Structuur Heemkundekring 'Sankt Tolbert' Vaals

Bestuur 2021

- Voorzitter: dhr. Jo van der Meij
- Secretaris: mw Monique Louvenberg-Cransveld
- Penningmeester: mw. Ria Kleijkers
- Bestuurslid: dhr. Jean Cohlst (2015)
- Bestuurslid: dhr. Jan Francotte
- Bestuurslid: dhr. Jan Thoma

Commissies

Archief, Redactie, Rondleidingen, Open Monumentendag, Dialect

Leden: plm. 200, januari 2021

Verenigingsgebouw *Óp Sankt Tolbert*

Bloemendalstraat 11A
6291 CL Vaals

Correspondentie Heemkundekring 'Sankt Tolbert'

- Secretariaat HKK Sankt Tolbert
Heuvel 4
6291 CS VAALS
- E-mailadres: sankttolbert@gmail.com
- Internetadres: www.sankttolbert.nl

Officieel

Statuten (24-8-2005);
Huishoudelijk Reglement (27-8-2004)

KvK inschrijvingsnummer: 40205246

ANBI-status (12-11-2010)
RSIN/Fiscaal nummer ANBI 804394258

Bankrelatie: Rabobank Heuvelland 114493979
IBAN NL23RABO0114493979
BIC RABONL2U

Inleiding

- De Heemkundekring 'Sankt Tolbert' is in 1989 opgericht per notariële akte. Na enige jaren bijeenkomsten en activiteiten in het lokaal bij Bloemendalstraat no. 3 te hebben gehad, werd een gedeelte van het monumentale pand Bloemendalstraat 11A in gebruik genomen en in de periode 2007-2011, het in eigendom zijnde gebouw, gerestaureerd. Deze voormalige boerderijschuur (ca. uit de 15e eeuw) die tot de bakermat van het oude Vaals behoorde; de hof, die volgens de oorkonde met de vroegste vermelding van de naam 'Vals' in 1041 door de Duitse koning Hendrik III aan het Akense sticht Sankt Adalbert geschonken werd, is de locatie van waaruit de activiteiten gedaan worden. De opvolgende gebouwen van deze hof inclusief de genoemde schuur worden vandaag de dag in het Vaalser dialect nog altijd 'Sankt Tolbert' (Sankt Adalbert) genoemd. Aan de naam van deze hof heeft de Vaalser Heemkundekring zijn naam 'Sankt Tolbert' ontleend. Het cultuurhistorisch pand is opgenomen in de lijst van gemeentemonumenten. De organisatie is neergezet, de accommodatie *Op Sankt Tolbert* is verbouwd en ingericht, het aantal leden is stabiel en ook is de vereniging in flinke mate naar buiten getreden. Ondanks deze successen is het noodzakelijk om met een kritisch oog te blijven kijken naar het functioneren van de vereniging.

De doelstelling

- Het doel van deze heemkundevereniging uit de "Drielandengemeente" is onderzoek verrichten naar heemkundige vraagstellingen, het verzamelen en archiveren van geschiedkundige gegevens alsmede het zich inzetten voor het behoud van cultuurhistorische objecten met betrekking tot de gemeente Vaals;
- Zij tracht dit doel onder meer te bereiken door: de doelstellingen onder de aandacht te brengen teneinde hierdoor interesse voor het nut van de heemkunde te bevorderen;
- Publicaties, tentoonstellingen, presentaties, lezingen e.d. om de plaatselijke bevolking te informeren en het bevorderen van het Vaalser dialect in woord en geschrift.
- De Heemkundekring houdt zich niet alléén bezig met het verleden. De Heemkundekring wil bijdragen aan de leefbaarheid en het wonen in de gemeente Vaals. Dat wil zij doen door een actieve rol te ambiëren bij ontwikkeling en bij de vormgeving van gemeentelijke plannen. De Heemkundekring kan vanuit haar deskundigheid specifieke kennis aandragen met betrekking tot de eigenheid van de regio, waar het gaat over de woonkwaliteit en de inpassing van ontspanning en gezelligheid. Deze kennis heeft met name betrekking op het behoud van historische en karakteristieke elementen, de situering van bebouwing in het glooiende landschap, de vormgeving en de aanleg van verkeersvoorzieningen, de kleinschaligheid en de morfologie van de bebouwing, de kenmerkende detaillering van panden en op het belang van kleine landschappelijke elementen zoals bomen en hagen.

Concrete activiteiten om de doelstelling te bereiken

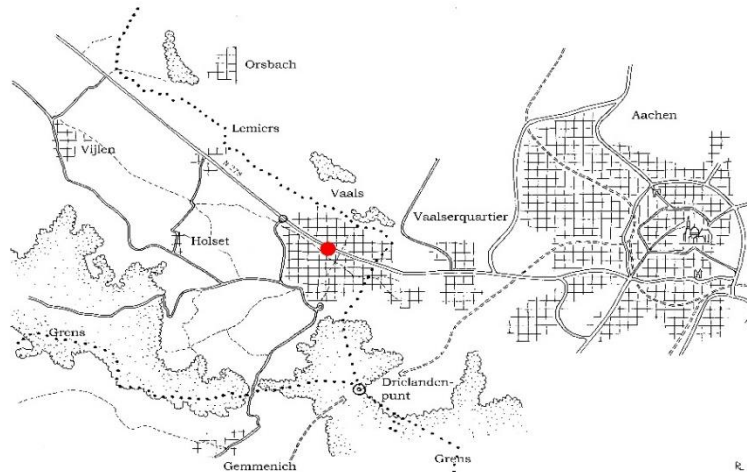
- het opzetten van een historisch documentatie- en informatiecentrum
- het behouden en ontsluiting van collectievorming
- het opzetten van een inlooppunt
- het herbergen van archieven, documentatie en een bibliotheek
- het samenwerken met het archief van de Gemeente Vaals
- het samenwerken met de Gemeente Vaals inzake vragen van derden over de geschiedenis van Vaals/ naamgeving straten, etc.
- het organiseren van lezingen, presentaties
- het organiseren van excursies
- het uitgeven van een nieuwsbrief
- het uitgeven van boeken (incidenteel/jaarlijks)
- het opzetten van diverse tentoonstellingen
- het ondersteunen van de Open Monumentendag
- educatieve activiteiten (projecten) in samenwerking met de plaatselijke scholen
- thematische activiteiten in samenwerking met de bibliotheek Vaals
- activiteiten ontwikkelen om de pluriforme bevolkingsgroep van Vaals te bereiken
- het samenwerken met andere heemkundekringen in de (eu)regio.
- Voor omvangrijkere, vereniging overschrijdende, projecten is samenwerking nodig. Daartoe is contact gezocht met gelijkgestemden. Concreet heeft dit tot het volgende project geleid: Aezel Projek. Sankt Tolbert (Vaals), de Auw Kapel (Lemiers) en de Noabere va Viele (Vijlen) werkten samen aan het digitaliseren van de eerste kadastrale kaarten (ca. 1829), de daarbij 6 behorende Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels (OAT's) en de daaropvolgende PKL's voor de uitwerking van de gegevens. Dit binnen het grotere vanuit Sittard geïnitieerde Aezel Projek

Een forum in Vaals

Kort samengevat:

- De Heemkundekring 'Sankt Tolbert' wil in pand Bloemendalstraat 11A te Vaals een forum bieden/het pand beschikbaar stellen voor veelsoortige heemkundige/culturele activiteiten.
- Sankt Tolbert wil het centrale punt zijn van waaruit een historische verbinding met de overige monumenten in Vaals wordt gelegd.
- Sankt Tolbert wil in elk opzicht 'midden' in Vaals staan.

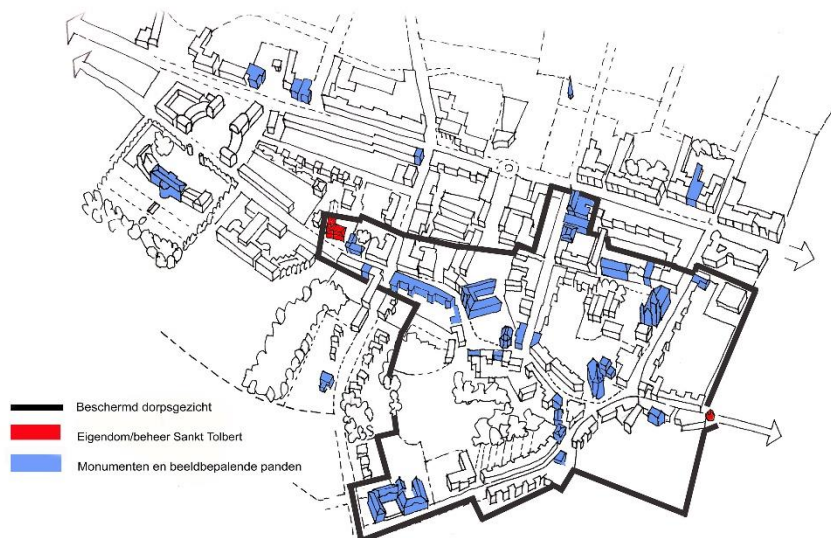

Historisch centrum Vaals

Aan de oude verbindingsweg Aken – Maastricht ligt het historische centrum van Vaals en met een groot aantal monumentale panden in en buiten het centrum (toegevoegd). Sankt Tolbert neemt daarbij een centrale plaats in:

- O Douane-wachthuisje De Klèng Wach** (thans klein museum, beheerd door de Heemkundekring)
- O Waalse kerk
- O Gemeentetoren**
- O Voormalige Lutherse kerk
- O Verves
- O Von Clermonthuis
- O Sankt Tolbert**
- O Kasteel Bloemendal
- O De Bau
- O De Esch
- O Zaalkerkje Lemiers
- O Kasteel Lemiers
- O Kasteel Vaalsbroek
- O Vliegermonument (bij Wilhelminatoren bos/drielandenpunt)**

Doelgroepen (opmerking: e.e.a. gewijzigd t.a.v. oud beleidsplan)

- iedere geïnteresseerde in informatie en materiaal over de geschiedenis van de Vaals
- onderwijs/ckv-projecten (Culturele en Kunstzinnige Vorming)
- geschiedkundige onderzoekers
- het gemeentebestuur
- VVV-activiteiten o.a. Visit Zuid-Limburg
- Jong en oud om te enthousiasmeren voor lokale geschiedenis/genealogie
- Informatiepunt/ slecht-weer-accommodatie voor rondleidingen, bezoeker/toeristen

Onderwerpen van onderzoek, studie en kennisoverdracht

De Heemkundekring houdt zich bezig met onderzoek, bestudering en het verbreiden van kennis over Vaals in alle aspecten van het 'verleden en heden'. Dat wil zeggen:

- geschiedenis van de gemeente Vaals in samenhang met binnen- en buitenlandse buurgemeenten
- de (unieke) beïnvloeding van de Euregio op de ontwikkeling van Vaals
- geschiedenis/genealogie (kwartierstaten/stambomen) van Vaalser burgerlijke en adellijke families
- verenigingsgeschiedenis
- plaatselijke monumenten (incl. kleine monumenten, zoals weg- en grafkruisen e.d.)
- dialect
- carnaval
- archiefbeheer
 - het verzamelen en restaureren van gebruiksvoorwerpen, gereedschappen e.d. die een culturele waarde vertegenwoordigen en een band hebben met de streek
 - beheren van documenten, inventariseren en beschrijven van o.a. originele oorkonden en akten, archieven van verenigingen, particulieren e.d., die aan ons zijn overgedragen
 - bibliotheek van lokale en regionale geschiedschrijving
 - digitaliseren van films en foto's met betrekking tot de lokale geschiedenis
- bossen in de gemeente Vaals en de vroegere bosgemeenschappen evenals de zich daar bevindende grafheuvels uit het bronzen tijdperk
- industrie-geschiedenis en nijverheid, zoals boerderijen, molens, (maal-, koper-, vol-, schuurmolens), laken- en naaldenindustrie
- adellijke huizen, kastelen

Onderwerpen-realisatie

*** Streekgeschiedenis**

In oude archiefbronnen worden naspeuringen gedaan over onder andere het wonen en werken, de levenswijze en de opvattingen, het hebben en houden, de mobiliteit van de voorouders.

Speciale thema's zoals naamgevingen, oude veldnamen, een weg, een wijk, een waterloop-, een hof, een vereniging, een familie, zijn regelmatig onderwerp van studie. Evenals de invloed van grote gebeurtenissen op het leven van de bewoners, zoals godsdienstperikelen en vervolgingen zowel van katholieke als ook van protestantse zijde, oorlogen, crisistijden. Via lezingen en/of publicaties worden de burgers van Vaals en omstreken op de hoogte gebracht van nieuwe historische ontdekkingen.

*** Monumenten**

Bijzondere aandacht schenkt de Heemkundekring aan de gebouwen en andere monumenten die Vaals rijk is, beschrijft deze of/ en verzamelt literatuur over hun geschiedenis; evenals films, foto's of andere afbeeldingen (tekeningen, schilderijen e.d.)

Ook de geografie en natuurmonumenten binnen de gemeente Vaals worden beschreven en voor het nageslacht fotografisch vastgelegd; evenals een inventarisatie van alle wegkruisen en andere kleine monumenten binnen de gemeente.

* **Dialect**

De Heemkundekring bevordert het gebruik van het "Vaalsers dialect". Tracht dit onder de aandacht te blijven brengen en in samenwerking met derden bijeenkomsten c.q. voorlichting of "cursussen" te geven. Ook gedichten en verhalen in dialect worden gepubliceerd en verzameld.

* **Genealogie**

Leden die genealogisch onderzoek doen houden zich bezig met het onderzoek naar Vaalsers geslachten en de onderlinge verwantschappen. De resultaten van hun naspeuringen leggen zij neer (b.v. in kwartierstaten en stambomen). Zij doen onderzoek in de burgerlijke stand en kerkelijke registers, verdiepen zich in andere bronnen zoals de akten van de zich vroeger in Vaals bevindende schepen- en laatbanken, notariële akten en aangiften van successie die zij opdiepen uit gemeentelijke en provinciale archieven.

* **Archief**

De Heemkundekring beschikt over een uitgebreide bibliotheek en archief met een keur aan boeken, tijdschriften, foto-materialen en andere bronnen voor onderzoek naar monumenten, percelen, families, verenigingen, streekgeschiedenis en dialect. Het archief wordt actueel gehouden middels het verzamelen van aangeboden archieven, krantenartikelen, akten, landkaarten, plattegronden, tekeningen, voorwerpen, literatuur, bidprentjes, films, foto's, etc.

* **Monumenten in beheer en onderhoud**

Verenigingsgebouw Óp Sankt Tolbert in de Bloemendalstraat
Vliegermonument nabij het Drielandenpunt
Douanemuseum De Klèng Wach in de Akenerstraat

* **Publicaties**

Jaarboek Verleden&Heden – Themaboeken – Brochures - Maandelijkse Nieuwsbrief – Website - Regionale pers.

* **Structurele communicatiemiddelen**

Maandelijkse bijeenkomsten – Presentaties/Lezingen - Inloopdagen – Verslagen – Website – E-mail – Maandelijkse Nieuwsbrieven – Flyers.

De accommodatie

De Heemkundekring 'Sankt Tolbert' heeft een historisch documentatie- en informatiecentrum opgezet in een in eigendom zijnde gedeelte van een monumentaal pand te Vaals (Bloemendalstraat 11A).

Verrichte werkzaamheden (2007-2011):

- restauratie van een gedeelte van een voormalige boerderijschuur (ca. uit de 15^e eeuw) welke tot de bakermat van het oude Vaals behoorde; de hof, die volgens de oorkonde met de vroegste vermelding van de naam 'Vals' in 1041 door de Duitse koning Hendrik III aan het Akense sticht Sankt Adalbert geschonken werd. De opvolgende gebouwen van deze hof inclusief de genoemde schuur worden vandaag de dag in het Vaalsers dialect nog altijd 'Sankt Tolbert' (Sankt Adalbert) genoemd. Aan de naam van deze hof heeft de Vaalsers Heemkundekring zijn naam 'Sankt Tolbert' ontleend. Het cultuurhistorisch pand is opgenomen in de lijst van gemeentelijke monumenten.

Het gebouw is ingericht (met inachtneming van de Arbo-voorschriften) om te gebruiken als:

- inlooppunt/vergaderruimte/presentatieruimte
- lees- en studiezaal
- archiefruimte
- depot/restauratieatelier
- tentoonstellingsruimte

Aandachtspunten

- Er zullen blijvend investeringen in de accommodatie en het gebruik ervan gedaan worden.
- De exploitatiekosten: energie, verzekering, woz-belasting, blijvend in de gaten houden i.v.m. exploitatie.
- Inkomsten genereert de vereniging uit: contributies, subsidies, sponsoring, lezingen en boekverkoop.
- Een sluitende begroting is een must.
- Behalve kwantitatieve groei dient de heemkundekring ook te streven naar kwalitatieve groei en verjonging.
- Dienstverlening vanuit het archief optimaliseren.
- Interne cursussen/opleidingen voor de benodigde randvoorwaarden.
- De verenigingscultuur bewaken en zorgen voor een aangename clubsfeer.
- Actualisering ict-systemen.

Koers

- De volgende wensen inbouwen:
- Bewezen onderdelen van de oude verenigingscultuur niet aantasten.
- Mensen die goede ideeën en enthousiasme hebben een plaats geven.
- Meer mensen te enthousiasmeren om zich vrijwillig aan te melden om iets voor de vereniging te doen
- Het bestuur heeft niet alleen een uitvoerende, maar ook een coördinerende rol.
- Aandacht voor commissiewerk; in elke commissie een bestuurslid als contactpersoon wordt aangewezen.
- De kennis en kunde binnen de vereniging moet gekoesterd worden
- Middelen zoeken om de betrokkenheid te stimuleren.
- Communicatie van het bestuur met en door leden is noodzakelijk voor een goed functionerende vereniging.
- De groep "Vrienden van Sankt Tolbert" en "nieuwsbriefontvangers" goed en aantrekkelijk informeren
- Sponsors werven, maar ook koesteren.
- De visie van de heemkundekring moet onder aandacht worden gebracht.
- De doelstelling van Sankt Tolbert is het concreet en helder communiceren waardoor mensen blijvend geïnteresseerd zijn.
- Leden toegang kunnen geven tot geschiedkundige en beeldinformatie opgeslagen op de geactualiseerde server.

Activiteitenprogramma

*Vaste en variabele activiteiten.
Wisselt elk jaar.*